

KLIMATÅNGEST ELLER HANDLING

NORDISKAMUSEET.SE

**NORDISKA
MUSEET**
DJURGÅRDEN

Mänskligheten står inför avgörande vägval

Läs om klimatförändringar och klimatångest men också ta del av forskning om klimatförändringar

VISSTE DU ATT

- Koldioxid är livsviktigt för att växter och djur ska kunna leva men för stor mängd leder till klimatförändringar och ökade temperaturstigningar.
- Forskare menar att vi inlett antropocen, människans tidsålder, där människan är den enskilda största kraften som påverkar jorden.

KLIMATET FÖRÄNDRAS

Det går inte längre att blunda för att något är fel. Den globala uppvärmningen är ett tydligt varningstecken. Ett annat oroande tecken är att djuren minskar i antal och att många arter redan försvunnit.

Den moderna livsstilen med ständigt ökad konsumtion är inte hållbar i längden. Om trenden inte bryts kan våra barn och barnbarn få svårt att klara sig. Hur kan vi förhindra de värsta skadeverkningarna och hoppas på ett ekosystem i balans? Med gemensamma krafter går det att bromsa den negativa utvecklingen och finna nya lösningar.

Under historien har det funnits perioder av varmare och kallare klimat, t.ex. istider, men skillnaden är nu att förändringen sker i en snabb takt. Förändringen beror på oss människor.

I luften finns det växthusgaser som gör att jorden värms upp, en av dem är koldioxid. Växter behöver koldioxid för att leva. Dagens ökade koldioxid tas inte upp av växtligheten utan hamnar utanför naturens naturliga kretslopp. Koldioxid bildas bland annat genom förbränning av fossila bränslen som olja och kol. Några av effekterna är att isarna i Arktis smälter medan det på andra ställen i världen blir torrare. För att jordens temperatur ska hållas i balans måste utsläppen minska.

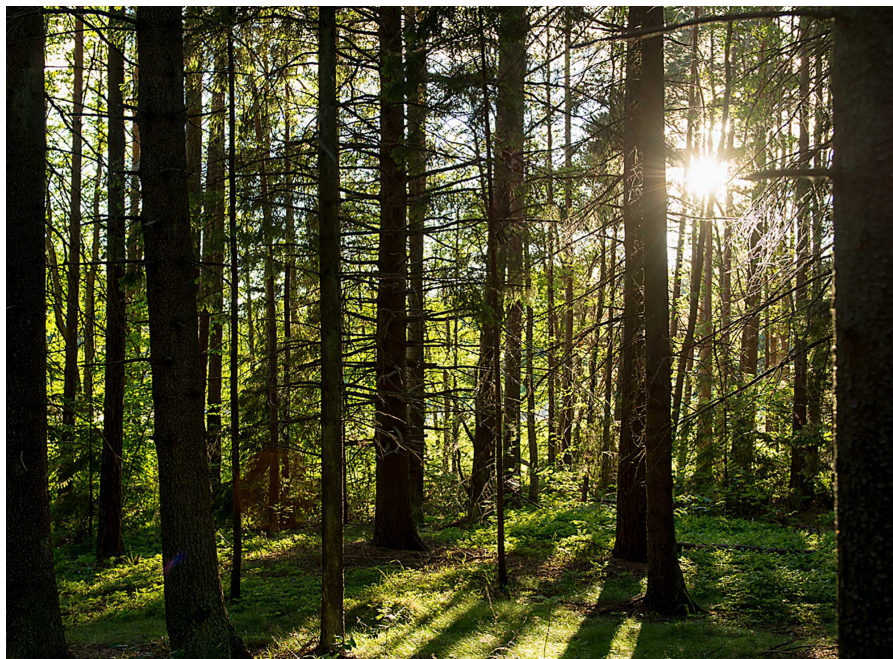

Foto: Karolina Kristensson.

FORSKARE VARNAR FÖR KONSEKVENSERNA

- Isar och glaciärer smälter vilket leder till att havsnivån höjs. En del områden kan drabbas av översvämningar.
- När permafrosten försvinner ökar risken för ras och utsläpp av metan, en växthusgas som bidrar till uppvärmningen.
- Vissa områden blir regnigare samtidigt som andra drabbas av stormar eller torka. Värmeböljorna leder till missväxt och skogsbränder.
- Växt- och djurliv påverkas – odlingsgränsen flyttar norrut, vissa djurarter försvinner.

Jordens klimat har visserligen alltid varierat. Ibland sker förändringar plötsligt. Naturliga orsaker är exempelvis solaktivitet, vulkanutbrott och jordaxelns lutning.

Men den senaste tidens klimatförändringar hänger främst samman med människans miljöpåverkan. Om utvecklingen fortsätter på samma sätt är risken stor att många inte längre kan bo kvar i sina hem och försörja sig på samma sätt som tidigare.

Förändring behöver inte alltid vara något negativt. Världen har ständigt förändrats och människan har hittat sätt att anpassa sig till omgivningen.

UPERNAVIARSUK, GRÖNLAND.

Foto: Kenneth Høegh.

ATT LEVA I EN VÄRLD SOM FÖRÄNDRAS

Inlandsisens tillbakadragning är något som skapade vår värld. Där Nordiska museet står var för 10 000 år sedan en enorm isvägg.

Många platser i Arktis har länge haft problem ekonomiskt. Människor har inte samma möjligheter som på sydliga breddgrader till utbildning och personlig utveckling. Klimatförändringarna har skapat nya näringar såsom turism och jordbruk. På vissa platser välkomnas förändringen. Man har i årtusenden varit van vid dramatisk anpassning efter klimatet. Man ser framåt.

På Grönland planerar man nu för ett välfungerande jordbruk, till exempel har man för första gången sedan 900-talet börjat odla potatis.

En känsla av bottenlös ensamhet och handlingsförlamning, en ständig känsla av oro. Känslan kan beskrivas som förlamande och passiviserande.

KLIMATÅNGEST

Klimatångest är en ny term som beskriver känslan av katastroftankar inför framtiden. Forskning visar att kunskap och aktiv handling kan hjälpa mot ångesten. Värst är klimatoron bland barn och unga.

Mellan 2018–2019 startade en rörelse med klimatstrejkande ungdomar som hämtat inspiration från Greta Thunberg. Greta visar sitt missnöje mot politikernas agerande inför klimatförändringar genom att skolstrejka och har för detta blivit känd över stora delar av världen.

Hon är ett väldigt bra exempel på hur en individ genom handling kan skapa samhällsdebatt och diskussioner om klimatförändringar.

Alla kan inte vara en Greta men man kan alltid ändra hur man själv beter sig. Alla människor har redskap i sig för att skapa förändring. Man kan göra mycket med litet. Man behöver framförallt tänka i nya banor och fundera på om olika handlingar och beslut kan bli mindre belastande för miljön.

KLIMATDEMONSTRATION I STOCKHOLM.

Foto: Karolina Kristensson / Nordiska museet.

Det sker mycket forskning kring klimatförändringar och samhällets förmåga att anpassa sig till de förändringar som sker. Forskning har kommit fram till sju viktiga kategorier. Dessa kategorier samarbetar med varandra och kan ge oss förmågan att hantera en värld som förändras.

1 NATUREN

Genom naturen får vi människor många resurser, som mat, rent vatten, material och reglering av klimatet. Naturens förmåga att bidra till människors välfärd kan försämrats, t.ex. om vi förorenar mark, men den kan också stärkas genom åtgärder som bidrar till väl fungerande ekosystem.

2 SAMARBETE

Människors förmåga att samarbeta med varandra är central för att lösa problem. Den förmågan bygger bland annat på sociala nätverk och processer som gör att vi har tillit till andra människor och att det finns gemensamma förväntningar och normer.

3 MÄNNISKOR

Människor är resurser. Enskilda individers kunskap och förmågor behövs för att ett samhälle ska kunna möta nya utmaningar. Ofta lyfts förmåga att ta sig an ett ledarskap som viktig men det finns många andra roller i ett samhälle som också bygger på enskilda individers initiativ och förmågor.

4 KUNSKAP

Kunskap är viktigt och förmågan att kunna lära sig nytt. I en föränderlig värld behöver vi snabbt uppfatta vad som händer omkring oss och analysera vad det är som sker för att kunna förstå hur vi ska kunna möta en ny situation. Det finns olika typer av kunskap: vetenskap, urfolkens kunskap, lokal kunskap om de särskilda förhållanden som råder på ett visst ställe, och praktikers kunskap från ett särskilt område.

5 KULTUR

Kultur innefattar den kunskap vi har samlat på oss över lång tid. I Arktis finns mycket kunskap inbäddad i urfolkens kulturer och språk.

6 INFRASTRUKTUR

Infrastruktur innefattar de fysiska strukturer som behövs för att ett samhälle ska kunna förse människor med mat, vatten, el och kommunikation, allt från vägar och fiberkablar till vattenreningsverk.

7 FINANSIELLT KAPITAL

Ofta behövs det pengar för att man ska kunna göra nödvändiga investeringar, vare sig det handlar om infrastruktur, kunskap eller nya samarbeten. Tillgången till pengar på banken eller möjlighet att låna är centralt både för anpassning och förnyelse.

- [illegible]